

- HOROWITZ, J. (2015). IHL Doesn't Regulate NIAC Internment – A Drafting History Perspective, *Opinio Juris*, <http://opiniojuris.org/2015/02/09/guest-post-ihl-doesnt-regulate-niac-internment-drafting-history-perspective/> (laatst geconsulteerd op 11 maart 2015).
- HOROWITZ, J. & ROGERS, C. (2014). Does IHL Need Human Rights Law?: The Curious Case of NIAC Detention, *Just Security*, <http://justsecurity.org/10134/guest-post-ihl-human-rights-law-curious-case-niac-detention-serdar-mohammed/> (laatst geconsulteerd op 11 maart 2015).
- INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. (2014). *Internment in Armed Conflict: Basic Rules and Challenges*, Opinion Paper. https://www.icrc.org/en/document/internment-armed-conflict-basic-rules-and-challenges#VP_7av4cS7o (laatst geconsulteerd op 11 maart 2015).
- JINKS, D. (2014). Does IHL Authorize Detention in NIACs?, *Just Security*, <http://justsecurity.org/10144/ihl-authorize-detention-niacs/> (laatst geconsulteerd op 11 maart 2015).
- MACAK, K. (2014). No Legal Basis under IHL for Detention in Non-International Armed Conflicts? A Comment on Serdar Mohammed v. Ministry of Defence, *EJIL:Talk!*, <http://www.ejiltalk.org/no-legal-basis-under-ihl-for-detention-in-non-international-armed-conflicts-a-comment-on-serdar-mohammed-v-ministry-of-defence/> (laatst geconsulteerd op 11 maart 2015).
- MILANOVIC, M. (2014). High Court Rules that the UK Lacks IHL Detention Authority in Afghanistan, *EJIL:Talk!*, <http://www.ejiltalk.org/high-court-rules-that-the-uk-lacks-ihl-detention-authority-in-afghanistan/> (laatst geconsulteerd op 11 maart 2015).
- RONA, G. (2015). Is there a way out of the Non-International Armed Conflict Detention Dilemma? *International Law Studies*, 91, 32-59.
- ROWE, P. (2012). Is There A Right To Detain Civilians By Foreign Armed Forces During A Non-International Armed Conflict? *International & Comparative Law Quarterly*, 61(03), 697-711.
- SARI, A. (2014). Sorry Sir, We're All Non-State Actors Now: A Reply to Hill-Cawthorne and Akande on the Authority to Kill and Detain in Niac, *EJIL:Talk!*, <http://www.ejiltalk.org/sorry-sir-were-all-non-state-actors-now-a-reply-to-hill-cawthorne-and-akande-on-the-authority-to-kill-and-detain-in-niac/> (laatst geconsulteerd op 11 maart 2015).

RECHT EN GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG / LAW AND MENTAL HEALTH

Een nieuwe Interneringswet, een nieuwe wind door het interneringslandschap?

KATRIEN HANOULLE^a

^a Assistente, Instituut voor strafrecht, KU Leuven (Corresp.: katrien.hanoulle@law.kuleuven.be).

1. Inleiding

Op 9 juli 2014 verscheen in het Belgisch Staatsblad de Wet van 5 mei 2014 betreffende de internering van personen. Deze wet, die ten laatste in werking treedt op 1 januari 2016, heft de Wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde seksuele feiten (hierna: *WBM*) en de Wet van 21 april 2007 betreffende de internering van personen met een geestesstoornis (hierna: *Interneringswet van 2007*) op. De inwerkingtreding van de Interneringswet van 2007 was echter bepaald op 1 januari 2015, zodat deze op de valreep werd opgeheven om te vermijden dat de wet nog voor één jaar zou gelden (art. 2 wet diverse bepalingen, 2014).

Dat de inwerkingtreding van de Interneringswet van 2007 reeds zeven jaar herhaaldelijk werd uitgesteld, kende verschillende redenen. Zo beargumenteerde toenmalig Minister van Justitie TURTELBOOM het uitstel in 2013 vanuit ten eerste de noodzaak om aanpassingen

door te voeren naar aanleiding van de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en de bezorgdheden en behoeften in het werkveld, ten tweede budgettaire redenen en ten derde de noodzaak om enkele randvoorwaarden voor de inwerkingtreding in uitvoeringsbesluiten te gieten. De randvoorwaarden betroffen de criteria om een psychiater als deskundige te erkennen, de veiligheidsvoorwaarden waaraan externe inrichtingen moeten voldoen om geïnterneerden op te vangen en de aanwerving van extra personeel bij de strafuitvoeringsrechtbanken. De Minister besloot dat de voornaamste reden voor het uitstel de budgettaire impact van de wet was (HAND. KAMER, 2012-2013).

In tussentijd bleef België de veroordelingen opstapelen vanwege het Europees Hof voor de Rechten van de Mens wegens de onrechtmatige vrijheidsberoving en zelfs de onmenselijke behandeling van geïnterneerden. Het Hof spreekt van een gekend én erkend structureel probleem van behandeling van geestesgestoorde delinquenten in België: velen onder hen verblijven lange tijd en zonder behandeling in de psychiatrische annex van een gewone gevangenis in afwachting van een plaats in een externe inrichting die hen een gepaste behandeling zou kunnen bieden. Deze veroordelingen zijn voornamelijk gestoeld op de feitelijke toestand waarin de geïnterneerden verkeren en niet zozeer op een gebrekkige wetgeving. Nochtans werd deze problematiek aangewend als één van de redenen voor het initiatief om de Interneringswet van 2007 te herschrijven (PARL. ST. SENAAT, 2012-2013). Andere redenen waren de tekortkomingen en gebreken waaraan de Interneringswet lijdt, die het gevolg zijn van het haastwerk waarmee de wet tot stand kwam. Een belangrijke kritiek was dat de Interneringswet te zeer een rigide procedurewet was waarvoor de Wet van 17 mei betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten model had gestaan. Het traject en de situatie van een geïnterneerde zouden echter niet mogen worden gelijkgesteld met die van een veroordeelde. De internering behoeft flexibele procedureregels, zodat geïnterneerden vlot kunnen doorstromen naar en binnen het behandelingscircuit. Bovendien was de wet voornamelijk toegesneden op de situatie in Wallonië, waar reeds drie centra specifiek voor geïnterneerden functioneren. In Vlaanderen vormen private inrichtingen het behandelingsaanbod voor geïnterneerden¹, waarvoor netwerken en samenwerkingsovereenkomsten zijn ontwikkeld. Ten slotte werd de poore kwaliteit van veel deskundigenonderzoeken gehekeld. Een nieuwe wet zou moeten tegemoetkomen aan deze verzuchtingen, al beseften de indieners van het voorstel dat enkel een parallelle uitbouw van een volwaardig zorgnetwerk het welslagen ervan zou kunnen garanderen. Wetgeving kan slechts aan bepaalde kritieken tegemoet komen, maar kan geen komaf maken met problemen van budgettaire aard of een gebrek aan behandelplaatsen.

In deze bijdrage wordt ingegaan op enkele wijzigingen die de nieuwe Interneringswet van 2014 doorvoert. Hiervoor wordt deels geput uit een nota die werd opgesteld naar aanleiding van de hoorzittingen voor de Commissie voor de Justitie van de Senaat (HANOULLE & VERBRUGGEN, 2014). Gelet op de grenzen die deze bijdrage dient te respecteren en het eigen onderzoeksdomein, ligt de focus op de gerechtelijke fase en de beëindiging van de internering. Er zal dus niet worden ingegaan op de versoepeling van de procedures en het instellen van de kamer voor de bescherming van de maatschappij.

¹ Op het moment dat het wetsvoorstel werd ingediend, was het Forensisch Psychiatrisch Centrum te Gent nog niet operationeel.

2. Bespreking

2.1. Veiligheid en zorg

Volgens artikel 2 van de wet van 2014 is de internering een veiligheidsmaatregel die er tegelijkertijd toe strekt de maatschappij te beschermen en de geïnterneerde persoon de zorgen te verstrekken die zijn toestand vereist met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij. In de wetenschap dat niet in ieder individueel geval re-integratie zal kunnen worden bereikt, nuanceert het tweede lid dat rekening houdend met het veiligheidsrisico en de gezondheid van de geïnterneerde de nodige zorg zal worden aangeboden om een menswaardig leven te leiden en dat deze zorg is gericht op een *maximaal haalbare* vorm van re-integratie. Zo voorziet de wet de mogelijk levenslange zorg voor *high risk* geïnterneerden (Parl. St. Senaat, 2012-2013) in een zogenaamde *longstay* voorziening. Deze toevoeging is toe te juichen, maar Zorgnet Vlaanderen maakte de terechte bemerking dat een niet-re-integreerbare geïnterneerde niet gelijk te stellen valt met een *high risk* geïnterneerde. *High risk* wijst immers op het gevaar dat de persoon uitmaakt voor de maatschappij, terwijl ook andere factoren een geïnterneerde kunnen hinderen in zijn re-integratie. Het is dus aan te raden dit artikel zo te lezen dat een interneringstraject in de mate van het mogelijke dient tegemoet te komen aan alle factoren die een re-integratie kunnen belemmeren en dat indien re-integratie toch niet haalbaar lijkt, de geïnterneerde in een beveiligde omgeving met aangepaste zorg een menswaardig leven moet kunnen leiden.

2.2. Deskundigenonderzoek

De Interneringswet van 2014 verfijnt verder het deskundigenonderzoek dat in de wet van 2007 werd ingeschreven.

2.2.1. Psychiater-psycholoog

Het wetsvoorstel voorzag de mogelijkheid van een psychiatrisch of psychologisch deskundigenonderzoek. Het vaststellen van een geestesstoornis is echter een diagnostische activiteit die enkel mag worden uitgevoerd door een erkende arts. Deze beperking volgt ook uit het Winterwerp-arrest (EHRM, 1979; HANOUILLE & VERBRUGGEN, 2014) waarin het EHRM de criteria heeft vastgelegd om een geestesgestoorde persoon op rechtmatige wijze van zijn vrijheid te beroven. Dit kan enkel indien *a true mental disorder* is vastgesteld op basis van *an objective medical expertise*. Een psycholoog mag dus wel een ondersteunende rol spelen bij een deskundigenonderzoek door een psychiater, maar kan dit niet zelfstandig uitvoeren.

Gelet op deze kritiek sneuvelde het voorstel om een afzonderlijk psychologisch deskundigenonderzoek mogelijk te maken. De wet van 2014 voorziet enkel een forensisch psychiatrisch onderzoek. Nochtans is het niet uitgesloten om een psycholoog te betrekken. Het onderzoek kan immers in college of met de bijstand van andere gedragswetenschappers worden gevoerd, steeds onder leiding van de psychiater-deskundige. De wijze waarop onder andere dit college moet functioneren en rapporteren moet nog verder in KB's worden uitgewerkt. Om te garanderen dat de deskundigen ook in college als werkelijke deskundigen optreden, dient o.i. te worden verplicht dat het niet enkel een meerderheidsstandpunt rapporteert maar ook afwijkende meningen meedeelt aan de opdrachtgevende magistratuur. Een deskundige heeft immers enkel de bevoegdheid om een technisch advies te verlenen dat de rechter behoeft om een gegronde juridische beslissing te nemen. De rechter moet

hiertoe alle beschikbare informatie krijgen, zonder dat deze al op voorhand is gefilterd door het college.

2.2.2. Tegenspraak en bijstand

Gelet op het grote belang van het deskundigenonderzoek voor de verdere interneringsprocedure en de uitvoering van de maatregel, moet het deskundigenonderzoek tegensprekelijk zijn. Tegenexpertises kunnen echter de procedure vertragen, zodat in artikel 8 een bijkomende vorm van tegensprekelijkheid in het leven werd geroepen. De deskundige dient een voorlopig advies op te stellen en dit naar de raadsman van de verdachte en het openbaar ministerie te zenden. De raadsman kan dan opmerkingen maken bij dit verslag, die beantwoord en opgenomen dienen te worden in het definitieve verslag. Deze beperktere vorm van tegensprekelijkheid kan positief worden onthaald: een tegenexpertise is niet in alle gevallen aangewezen en zo kan de verdediging toch al in een vroeg stadium tegenspraak leveren.

Het belang van het deskundigenonderzoek, in combinatie met de Salduz-rechtspraak, inspireerde bovendien het voorstel om bij het onderzoek steeds een advocaat aanwezig laten te zijn. Dit voorstel werd als te verregaand en te duur beschouwd. Bovendien is het onderzoek reeds voldoende tegensprekelijk. Als compromis werd een amendement ingediend om naar analogie met de Wet Patiëntenrechten de bijstand van een vertrouwenspersoon toe te laten (PARL. ST. SENAAT, 2013-2014a).

De Salduz-rechtspraak vereist echter de bijstand van een advocaat als een bescherming tegen schending van het verbod op zelf-incriminatie. Het EHRM heeft deze bescherming uitgebreid naar alle onderzoekshandelingen die de persoonlijke inbreng van de verdachte vereisen (EHRM, 2009; EHRM, 2010b; EHRM, 2010c; VERSTRAETEN, 2012). Het voorstel tot bijstand van een advocaat vertrok vanuit deze filosofie: psychiatrische verslagen bevatten vaak letterlijke citaten van de verdachte, die dan later worden gebruikt bij de beoordeling van de toerekeningsvatbaarheid. Hoewel het geen formeel verhoor is, kunnen de verklaringen van de verdachte in een psychiatrisch onderzoek wel dezelfde gevolgen hebben. Een advocaat zou dus bijstand moeten verlenen om de verdachte te hoeden tegen zelf-incriminatie en om bijkomend de regelmatigheid van het onderzoek te bewaken. Uiteindelijk werd besloten om de bijstand van een vertrouwenspersoon of een advocaat toe te staan. De bijstand van een vertrouwenspersoon dient een heel ander doel dan de bijstand van een advocaat, namelijk het ondersteunen van de kwetsbare verdachte resp. het waken over het recht van verdediging. Dat de behartiging van deze twee doelen in één artikel zijn verenigd, volgt uit de besproken totstandkoming van het artikel.

De bijstand door een advocaat kan vanuit psychiatrisch standpunt een vreemde en zelfs hinderlijke keuze lijken, maar is vanuit bovenstaand juridisch standpunt perfect verdedigbaar. Er is echter aanzienlijke kritiek door psychiaters te verwachten, waardoor mogelijk nog minder onder hen bereid zullen zijn om op te treden als gerechtsdeskundige. Nochtans zou een schrapping van deze bepaling geen oplossing bieden: op basis van de Salduz-rechtspraak heeft een verdachte recht op bijstand bij dergelijke onderzoekshandeling, of de wet dit nu voorschrijft of niet. De bijstand door een vertrouwenspersoon zal waarschijnlijk op meer bereidwilligheid vanuit de praktijk kunnen rekenen, al sluit niets uit dat ook een advocaat wordt ingeschakeld als vertrouwenspersoon. Hoe dan ook valt weerstand tegen deze bepaling te verwachten.

2.3. Interneringsvoorwaarden

Het toepassingsgebied van de internering blijft net zoals in de WBM en de wet van 2007 erg ruim: een internering is mogelijk indien de betrokkene een als misdaad of wanbedrijf omschreven feit heeft gepleegd, waarop een gevangenisstraf is gesteld. Slechts weinig misdrijven hebben enkel een geldboete als hoofdstraf, zodat deze beperking weinig effect zal hebben in de praktijk. Aangezien de internering enerzijds een bijzonder zware maatregel is vanwege de onbepaalde duur en anderzijds het strafrecht voldoende alternatieven biedt om een geestesgestoorde een behandeling of begeleiding te laten volgen (als voorwaarde bij strafbemiddeling, probatie, strafuitvoeringsmodaliteiten etc.) en het burgerlijk recht de mogelijkheid van een gedwongen opname biedt, werd voorgesteld om de internering voor te behouden voor de zwaarste gevallen (HANOULLE & VERBRUGGEN, 2014). De internering van een zogenaamde *low risk* geestesgestoorde lijkt een oneigenlijk gebruik van de beschermingsmaatregel die is gebaseerd op sociaal gevaar. Wanneer dan ook nog moet worden vastgesteld dat in de praktijk deze *low risk* geïnterneerden doorgaans meteen een invrijheidstelling op proef krijgen toegekend, rijst de vraag waarom ze in eerste instantie zijn geïnterneerd. Ook volgens vaste rechtspraak van het EHRM moet het gevaar ernstig genoeg zijn om de maatregel te rechtvaardigen. Recent oordeelde het Hof dat België dit principe had geschonden: *‘Elle [la Cour] s’impose d’autant plus en l’espèce que, ainsi que le souligne le rapport ... par le psychiatre de la prison les faits reprochés au requérant sont d’importance mineure et qu’il ne semble pas présenter de véritable danger pour la société’* (EHRM, 2014). Het Hof hanteert in haar rechtspraak een beperkte definitie van sociaal gevaar, in de zin van gevaar voor de fysieke en/of seksuele integriteit van derden (EHRM, 2006; EHRM, 2010a). Deze bijdrage is niet de plaats om verder een lans te breken voor een verenging van het toepassingsgebied van de internering in die zin, maar de wetgever heeft alvast een kans gemist om een meer diepgaand debat te voeren over de noodzaak van de maatregel.

De wet van 2014 heeft de interneringsvoorwaarden van 2007 dus behouden. De voorwaarde met betrekking tot de sociale gevaarlijkheid werd wel genuanceerd: er moet het gevaar bestaan dat hij ten gevolge van zijn geestesstoornis, *desgevallend in samenhang met andere risicofactoren*, opnieuw misdrijven zal plegen. Zo komt de wet tegemoet aan de kritiek dat het recidiverisico geen eigenschap van de persoon is, maar steeds dynamisch en contextgebonden is. Niet enkel de geestesstoornis bepaalt of iemand sociaal gevaarlijk is, maar ook andere factoren zoals het milieu en middelenmisbruik moeten worden betrokken.

De rechter kan de internering enkel uitspreken na uitvoering van een forensisch psychiatrisch deskundigenverslag of de *actualisatie* van dergelijk verslag. Dit is een noodzakelijke aanvulling, aangezien de internering als beveiligingsmaatregel slechts rechtmatig kan worden bevolen op basis van de actuele toestand waarin de betrokkene zich bevindt (EHRM, 1984; EHRM, 2000; EHRM, 2008; EHRM, 2010d; EHRM, 2011; EHRM, 2012a; EHRM, 2012b; EHRM, 2012c; EHRM, 2013). De wet voorziet daarom ook dat indien nodig tijdens de uitvoeringsfase het psychiatrisch verslag wordt geactualiseerd. De vrijheidsbenaming van een geestesgestoorde is immers slechts rechtmatig zolang de stoornis voortduurt en van dien aard blijft dat ze een maatregel vergt (EHRM, 1979).

2.4. Definitieve vrijlating

Het wetsvoorstel verstrengde de voorwaarden om een geïnterneerde definitief in vrijheid te stellen. De stoornis moest volgens artikel 66 immers voldoende zijn verbeterd zodat redelijkerwijze niet te vrezen valt dat hij zich in een staat bevindt die een gevaar uitmaakt voor het plegen van ernstige strafbare feiten of voor de fysieke of psychische integriteit van

derden *of voor zichzelf*. De internering als strafrechtelijke beveiligingsmaatregel kan echter enkel worden opgelegd ten aanzien van een persoon die gevaarlijk is voor de maatschappij en niet louter voor zichzelf (CASS., 1977). Op basis van het Winterwerparrest is ook het voortduren van de maatregel afhankelijk van dit gevaar, zodat een parallelisme is vereist tussen de internerings- en vrijlatingsvoorwaarden. Wanneer iemand nog slechts een gevaar vormt voor zichzelf, kan hij niet (meer) onder een strafrechtelijke maatregel vallen (HANOULLE & VERBRUGGEN, 2014). Deze kritiek werd opgepikt en het artikel werd in die zin aangepast (PARL. ST. SENAAT, 2013-2014a).

De formulering van artikel 66 is echter te weinig toegesneden op alle geïnterneerden. Een aanzienlijk deel van hen lijdt immers aan een mentale beperking, een stoornis die per definitie nooit kan verbeteren. De toestand of de situatie van een mentaal beperkte geïnterneerde kan wel verbeteren, door het inzetten van beschermende factoren. Een herformulering of minstens een interpretatie van dit artikel die de verbetering van de algemene toestand in rekening brengt, is aangewezen om te garanderen dat ook geïnterneerden met een beperking in vrijheid kunnen worden gesteld.

2.5. Internering veroordeelde

Een belangrijk pijnpunt in de huidige praktijk is de internering van veroordeelden op basis van artikel 21 WBM. Deze maatregel wordt wel eens misbruikt om een veroordeelde na zijn straf voor onbepaalde duur te kunnen vasthouden. De Interneringswet van 2007 voorzag daarom dat bij het einde van de straf ook de internering ten einde loopt. Er moest op dat moment worden geoordeeld of de stoornis nog van dien aard was om een ernstige bedreiging te vormen voor andermans leven of integriteit. Het openbaar ministerie kon dan de gedwongen opname vorderen bij de vrederechter.

De wetgever had echter oren naar de kritiek uit de praktijk dat dit een onwerkbaar systeem zou worden. Zo adviseerde de Orde van geneesheren om het systeem te hervormen, aangezien het teveel beslissingsbevoegdheid toebedeelt aan de vrederechter ten nadele van de psychiater en het geen rekening houdt met de eigenheid van de gedwongen opname die niet geschikt is voor de behandeling van gevaarlijk geachte delinquenten (PARL. ST. SENAAT, 2012-2013). Bovendien speelde bij de afwijzende houding van de zorgsector ook de opnameplicht een belangrijke rol. Een inrichting is immers wettelijk verplicht om een geestesgestoorde op te nemen indien die op bevel van de vrederechter wordt geplaatst, terwijl ze kan weigeren indien de CBM verzoekt om een geïnterneerde op te nemen (AH, 1997). De indieners van het wetsvoorstel kozen ervoor om de geïnterneerde veroordeelde meteen gelijk te stellen met een 'gewone' geïnterneerde. Deze oplossing werd als een verbetering van de toestand van de betrokkene voorgesteld, die nu meteen gepaste zorg zou kunnen genieten. De indieners zagen er geen graten in dat hij door deze gelijkstelling ook voor onbepaalde duur na afloop van zijn straf kon worden van zijn vrijheid beroofd.

De internering van een veroordeelde lijkt echter niet te stroken met de mensenrechtelijke waarborgen tegen onrechtmatige vrijheidsbeneming (HANOULLE & VERBRUGGEN, 2014). Het is immers niet duidelijk hoe deze internering wordt gekwalificeerd: als een uitvoering van de veroordeling of als een nieuwe beslissing tot vrijheidsbeneming? Indien de eerste kwalificatie wordt aangenomen, zou de internering ook moeten eindigen wanneer de straf afloopt. Een vrijheidsbeneming is slechts rechtmatig bij een voldoende band met de veroordeling: *'the detention must result from, follow and depend upon or occur by virtue of the conviction'* (EHRM, 2009b). De verdere vrijheidsbeneming zou dus ofwel moeten volgen uit een bijkomende sanctie bij de veroordeling (cf. terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank) ofwel maximaal mogen duren tot het einde van de opgelegde straf. Indien

de internering van een veroordeelde als een nieuwe vrijheidsbeneming wordt beschouwd, rijst de vraag waarop deze beslissing is gegrond. De geestesstoornis van de veroordeelde kan niet volstaan als grond voor een *strafrechtelijke* beveiligingsmaatregel. De bemerking dat de veroordeelde toch een strafbaar feit heeft gepleegd en dus onder het toepassingsgebied valt, kan geen hout snijden omdat hij reeds een straf heeft opgelopen wegens dit feit. Een tweede sanctie, zelfs wanneer die is gegrond op de geestestoestand, schendt o.i. het *ne bis in idem* beginsel.

Toen hierop werd gewezen tijdens de parlementaire voorbereidingen, werd beloofd dit vraagstuk verder te onderzoeken (PARL. ST. SENAAT, 2013-2014c). Uiteindelijk werd voor een gemakkelijksoplossing gekozen: de internering van veroordeelden wordt afgeschaft, maar de bestaande beslissingen blijven geldig. De wetgever voelde dus wel aan dat er iets aan dit systeem schortte, maar bood geen oplossing voor de o.i. onrechtmatige vrijheidsbeneming van de reeds geïnterneerde veroordeelden.

3. Besluit

Met de Interneringswet van 2014 werden al enkele stappen gezet in de richting van een beter interneringsbeleid, zowel in de gerechtelijke fase als in de uitvoeringsfase. Er is echter nog werk aan de winkel om te garanderen dat deze wet daadwerkelijk uitvoering kan krijgen, in tegenstelling tot de voorganger uit 2007 die steeds dode letter is gebleven. De wetgever blijft er o.i. ook onterecht vanuit gaan dat de internering als maatregel van onbepaalde duur de ideale oplossing is voor een geestesgestoorde delinquent, ongeacht de feiten die deze heeft gepleegd en ongeacht het gevaar dat hij hierdoor presenteert. Een doordacht interneringsbeleid dient een beperktere doelgroep te viseren. Ten slotte moet de situatie van geïnterneerde veroordeelden worden herbekeken.

Referenties

- AH 30 april 1997, *BS* 19 juni 1997, 16447.
 Cass. 20 september 1997, Arr. Cass. 1977-78, 90.
 EHRM 24 januari 1979, Winterwerp.
 EHRM 23 februari 1984, Luberti.
 EHRM 5 oktober 2000, Varbanov.
 EHRM 14 december 2006, Filip.
 EHRM 27 maart 2008, Shtukaturvov.
 EHRM 17 februari 2009a, Ibrahim Oztürk.
 EHRM 17 december 2009b, M.
 EHRM 20 april 2010a, C.B.
 EHRM 20 april 2010b, Laska en Lika.
 EHRM 29 juni 2010c, Karadag.
 EHRM 21 december 2010d, Witek.
 EHRM 24 november 2011, O.H.
 EHRM 17 januari 2012a, Biziuk.
 EHRM 17 januari 2012b, Stanev.
 EHRM 22 januari 2013, Mihailovs.
 EHRM 9 januari 2014, Oukili.
 Hand. Kamer 2012-2013, Commissie voor de Justitie, 12 december 2012.

HANOUILLE, K. & VERBRUGGEN, F. (2014). Nota bij hoorzitting van 14 januari 2014 m.b.t. het wetsvoorstel betreffende de internering van personen. Senaatscommissie voor de Justitie, on-uitgeg.

VERSTRAETEN, R. (2012). *Handboek strafvordering*. Antwerpen: Maklu.

Verslag namens de Commissie voor de Justitie uitgebracht door de heer Walter Muls bij het wetsontwerp betreffende de internering van personen die lijden aan een geestesstoornis, Parl. St. Kamer 2006-2007, nr. 51K2841/004.

Verslag namens de Commissie voor de Justitie uitgebracht door mevrouw Talhoui bij het wetsvoorstel betreffende de internering van personen, Parl. St. Senaat 2013-2014c, nr. 5-2001/6.

Wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoon-temisdadigers en plegers van bepaalde seksuele strafbare feiten, BS 11 mei 1930, zoals vervangen door de Wet van 1 juli 1964, BS 17 juli 1964.

Wet van 21 april 2007 betreffende de internering van personen met een geestesstoornis, BS 13 juli 2007.

Wet van 5 mei 2014 betreffende de internering van personen, BS 9 juli 2014.

Wet van 19 december 2014 houdende diverse bepalingen betreffende justitie, BS 29 december 2014.

Wetsvoorstel betreffende de internering van personen, Parl. St. Senaat 2012-2013, nr. 5-2001/1.

Wetsvoorstel betreffende de internering van personen, Parl. St. Senaat 2013-2014a, nr. 5-2001/3.

Wetsvoorstel betreffende de internering van personen, Parl. St. Senaat 2013-2014b, nr. 5-2001/4.

CRIMINOLOGIE EN STRAFRECHTSTHEORIE / CRIMINOLOGY AND CRIMINAL LAW THEORY

De focal concerns theorie

Ontoetsbare straftoemetingstheorie?

Sigrid van Wingerden^a

^a Universitair Docent Criminologie, Instituut voor Strafrecht en Criminologie, Universiteit Leiden (Corresp.: s.g.c.van.wingerden@law.leidenuniv.nl).

Als de rechter een verdachte in het strafproces schuldig en strafbaar acht, beslist hij welke straf hij aan de dader oplegt. Deze straftoemetingsbeslissing is een belangrijk sluitstuk van het strafproces, omdat hier voor de dader de klappen vallen, en voor het slachtoffer en de maatschappij de gevolgen van het delinquent gedrag zichtbaar worden. De straftoemetingsbeslissing is daarmee belangrijk voor de legitimiteit van het hele straf(proces)recht. Voor diezelfde legitimiteit is het van belang dat het gelijkheidsbeginsel tot uitdrukking komt in de strafpraktijk: gelijke gevallen dienen gelijk gestraft te worden. Al bijna een eeuw lang wordt onderzoek verricht naar ongerechtvaardigde ongelijkheid in straftoemeting. De theorievorming over de factoren die de rechter een rol laat spelen bij zijn straftoemetingsbeslissing heeft zich de afgelopen decennia weliswaar sterk ontwikkeld, maar er is ook nog veel op aan te merken. In deze bijdrage zal ik daarom ingaan op theoretische ontwikkelingen omtrent de straftoemeting en bespreek ik problemen met betrekking tot de toetsing van de theorie die tegenwoordig dominant is in straftoemetingsonderzoek: de *focal concerns theory of sentencing*. Daarbij zal ik ook verbeterpunten aanwijzen.